

Совет көдээний кижилери

М. БИЧЕ-ООЛ.

МЕТАЛЛОЛОМНУ КҮРҮНЕГЕ

Базымны кошкатпас

КУЛЬТУРА ОДАГЛАРЫН КИЧЭЭНГЕЙГЕ АЛЫР

М. СЕВЕН,
«Шының» корр.

ПЛАН КУУСЕТТИНМЭЭН БЕЛЕТКЕЛ КОШКАК РЕЙД

Чайгы чер андарар планын кычарар куусеттинмээн, бер-ле мичар, хорон ажалдан кыл-лар системанын кемчелерин ажал-агыда чорудулазын болгон джукт ажал алышкы-чыкта белекелер талка-ла-ры-биле «Шиний» рейд бри-гады Чон-Хемчик районун «Чыраа-Бажи» совхозунун шолдеринге бардымын. Совхоз болза районда улут ажал-агыларын бирээ, делем, таралган болгон олар-белчир-лиг шолдеринг, хой баш ма-дыг, 4500 гектарга чайгы чер андарар планын. Уш ажал ай-уенин дургузунда совхоза 2798 гектарга чайгы андарарлар чоруттуган, минаарта август 26-га чедир планын 68 куузу куусеттинген. Андарарлар чорон катар ажалдан болбаа-зырадынын планын 39 куузу куусеттинген. Часкы болгон чайгы андарарларын шолдерин болбаа-зырадынын совхозта бот-танмайн турар. Бар трактор-ларга оонаштыр черин болбаа-зырадынын ажалы август 23-ке чедир трактор-хоуу бри-гадаларына кылдыныган.

Улут-Ховуда, Ак-Хайда ан-дарар черлер бок үнүшөр-биле шынттыган. Бок үнүш-биле демисе чок. Чер андарар тур-рар механизаторлар трактор-ларга чонго ээчеге ажал-а-ларга турар. Чай дургузунда тракторларын трактористтер аалы-биле быжыгаллаан. Ош харазы-биле трактор ажалын-гаш бадурдукчулу чаас бол-гаш техника ажаллаады, ажал-агай болгон. Механизатор калдарын чедипешендеген. Трактор ажалы турбушан. Трактор-хоуу бригадаларын ажалы барык ууртулга чок чорун, бригадаларын, үнүштер бригадаларга хаяа барып, тураларга барып хаяа барып, турар. Ош харазы-биле трактор-ристер ажалга четче үнүштер турар. Совхоз үеде трактор-лардын ажал уурушкуну кө-рүдүз.

Ажал-агыда партком, сал-бырларда партия эге организа-циялары хорун ажалдан кыл-лар системанын укур-дузанын чедир үнүштер: ол талзы-биле партия-политикти бол-гаш организастыг ажалды кошкык, тургускан. Хову тур-галарында куртуз сымбар-ларын, механизаторларын пла-нын ооналаларын, тракторлар-нын шимчээшкынын планын болгон эске-даа кемчелер таар-ыштыр тургустуулан. Чер андарарларга ажалдан тур-рар ишчилерин оорутууга партияны сестун дүшүнүчтү чеп-тес. Социалист чарш эре-гей тургустунган. Мурнакы механизаторларын дуржула-зын иштерерин турар. Механи-заторлар оорутууга масса-пол-итиктиг ажалды кошкык ажал-агыдуулар чай дургузунда үнүштер. Лекичлар, белекелер хааа болуулар. Бригада тир-теринде музыка херекселери чок. Ажал-ишчилерин сорук кийр кылтыр турар ажал-нарын, плакаттарын оон ты-ыры берге.

Чайгы чер андарарларын планын куусеттинмээн, чер болбаа-зырадынын ку-ду деиелдини бирги ээчеге, совхоз дирекциянын парт-комун тускый эртемнелер-биле, ортакы энеонун кадры-ры-биле болгон механизатор-лар-биле ажалын чедипеш-биле дайыбырлан болур. Ууртулга-ын методун сабы-раггайдырлар совхоз дирек-

тору эш А. Аржаалы, партком секретары эш К. Комбукай ам-гы үнүн ителелерин дүштүр боттандырбай турар. Эш маа-гы тускый эртемнелер-биле ажал совхозта багыт тургус-туган. Ош харазы-биле ош-тон ишчилер болгон кол агрокму калышкан. Совхозта трактор-хоуу бригадаларын куу барымдалал тургускан болгон ажалы ала-чайгаар-лашкында кирген. Бригада бу-руунге техника быжыгалла-мааны-биле тракторларын бри-гадада бригадага болгончок-ла шилчип солжурар хой. Куу-ажыда багыт организаста-та.

Джукт ажал алышкычыл-сохоту кошкык белекелер Күрүн комиссарынн куу 31-ке демделген-биле алырга, 16 комбайн, «ЖВН-6» марк-алы 8 жатка, тарара арылар «ОС-4.5», «ОВП-20» деп 7 ма-шина, 2 тарак чүдүрүчүзү сеп-тетинген. Тараа арылар ме-ханизаторларын пунктлар чедир туртуунаан. Комбайнлар белекелерин чорутууларын таар-ыштырлар. Кынар-чар ма-териалдарын икелерин. Ком-байнларын калы бригадаларга ажалдарын куула-лазы чок. Күрүн комиссарын ажалын чедипештен август 15-ке чедир чайыларын со-хотун ууртуулганын куулет-те. Байдал ам кандидат? Ко-миссиянын сүмөн барык куу-сеттинген. Август 23-ке чедир 12 комбайн белекелер, тарак арылар машиналарын ме-ханизаторлар шайнада дужа-лаан. Чүтте 6 комбайнга бе-ла-келер чорутууларын кыл-дыныган.

Хорелетинге чоругу 111 тонна белекелер 20, а 207 тон-на дикель олазкынын чүт-те 2 тонназын сөөртүнгөн. Ком-байнларын комбайнларга ха-лаа-лаа, комбайнлар болук-терге үстүмүн болгон трап-спорт быжыгаллаан. Ком-байнлар Кырбаады, Далбы-ры, Болунуулар, Шончуур, Эрес-оол олар боттарын комбайнларга ажалга че-дир ажалдан эгелесен. Ком-байн шимчээшкынын планы чок.

Джукт ажал алышкычыл-гаш болгон күүсү чер андарар-лаа ажалда ажалдан механи-заторларын база таракылар-нын ортузунга чорудар масса-политиктиг ажалдарын пла-нын бригадаларда партия эге организастары болгон парт-ком та калы чоругады, бад-лаар чүтте ийик? Хову тургал-арында чуртталга бажында ош-тон ажалдан, ишчилер-нин ажалдарын таарыма-лы байдал тургустунган. Ам партия организастарын мас-са-политиктиг ажалды калбар-тары негеттин турар.

Келер чылдын джудуун магадылы — чайгы, күүсү чер белекелер, джуктун чидирг чокка ажал алыры, күрүнге тарак садар планын хуусаа бетинеде куусеттери хымача-лыг белекелер келер. Илерет-тинген чедипештерин чалды-ры дүш сыхоту дирекцияны, парт-ком организастыг кемчелерин алырын үе шынгын негет кел-ген. Рейд бригадалы: В. ДАМБА, колдээ ажал-агынын район эргелелин куу ишчилерин, Д. ХЕРТЕК, СЭКП Чон-Хемчик райко-мунун ажалдаачы, М. СЕВЕН, «Шиний» тускый коррес-пондентка.

ГРАФИКТИ САГЫР

Кызылдан Эрзиче мацаан автобустар район төвүнге чет-кеш, ол-ла хүн колхозтар төп-теринге баргаш, даартазында хүн Кызылче ээрин графикте көргөн.

Ынчалза-даа чолаачылар ону сагывай турар. Чагыс чижек бо: август айнын 9-та автобус «Коммунизмче орук» колхозка четкеш, ол-ла кезеэ район то-

зу—Эрзи суурже эп келген. Эрзичине 30 хире кижиз авто-бустун кайда доктааганын ди-леп, кайы-шаг болгон.

Ол шыкаш автобус чолаачы-лары район төвүндөн колхоз-тарже чоран кижилерге билет сатпас, чүтте колхозтерин чып алгаш, чорун турары таары-пас.

Б. КЫРГЫС.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРЛЕ

Реакцияның планнарынга согуушкун

БЕРЛИН. «Демократтыг Германиянын Национал фронтунун Национал чөүлели совет-чехословак чугалажышкынын дугайында дындагы байыр чедирин тур» — деп, ГСЧП ТК-нын Политбюрозунун кежигуну А. Норден ук Национал чөүлелин туралыгы сас алгаш мелегезин. Евро-пага тыйынны ханзыраарын, социалист күрүнелерин дем каттыштырылганын болгон Чехословак Социалист Республикага социализмны быжыгаллаан херзунте ол дугуржуларын улут салышкын кылдыр үнелес тур бие — деп, А. Норден демел-гезин.

Империализмдин Прагадан НАТО-нун баазын болдуруп алыр кара сатыштыг болалдары бүтпей барган, а Боннун «чаа-тоон чүк политиканы» дээр чүе буруну-биле буураан деп, оратор чугалаан.

ГУАЙКИЛЬ. Эквадорнун коммунистер Чехословакияга Совет Эвилелин болгон социалист эске-даа чурттарын көргүзүп турар дуулашкынын чангыс эп-сеткилдери биле чүлүктү деп санап тур деп, Эквадор-нун Гуакильде коммунисттеринин хой-метелдин чонго секретары Эфраим Аль-варес Физало партия активинин туралыгы сас алгаш мелегезин. Эвилелин чурттарын алган кемчелери Чехословакиянын Ком-партиясын, ажалын алгашын, бүтү улузун камгалаарын угалган. Олар чүрткү ка-питалисттиг болгон помещиктерин эрге-чагырганын катар тургустуунарына моон-ла болуп турар деп, Э. Альварес Физало демелгезин.

БАРИН БЕРЛИН. «СССР-лик келер үеде салым-чолуна чаагы сеткилдери-биле сонургалдыг бүтү кижилер совет-чехосло-вак чугалажышкынын дугайында

дындагы ооруп хүлээп алган» — деп, Германиянын социалист Чагыс зай пар-тиянын (Барын Берли) бангаар чер-нин чалгазында демелгезин.

Социализмн күчүдүт күштери-биле ту-чуушкунга контрреволюциянын аштырга-нын кончуг дүрген билл ашырыга эргежок чугула бүтү чүлүдери Чехословакиянын бүтү ажалчы чонна-ры болгон коммунистер Варшава Керээ-нин киржикчилери социалист беш чур-тарын акы-дуума дуулашкынында дая-нышкан кылдыр деп буураалын ГСЧП-нин бангаар чер (Барын Берли) илергей-гезин.

БЕРЛУТ. Ливанийн патриоттук парала-зын Европанын байдалына чогуулаа болду-рарын база чехословак улустун соци-алист чаллап алышкынын камгала-рынн херзунте Москва чугалажышкы-нарынн чаагы түнелдиг болганын дем-елгезин.

«Совет-чехословак дындагы хораны чаа-гай сеткилдиг үлелни тилеленин, соци-ализмн тилеленин болгон империализм-нин, реакциянын сүлээзинин буурап дү-шкенин илергейлз. Социалист дем кат-тыштырылганын акы-дуума чурттарынн эрге-ажыктары-биле болууну согулашкы-нын чангыс зай мезгүлүн билерин илергей-гезин чехословак улуска байыр чедирин тур бие — деп, «Ал-Дуна» солун бижез. Че-хословак улус чуртунда империалист бол-гон контрреволюст күштерин ажал-а-рудулаагы уузкап шыдаар, анал «корум-чурум катар тургустунган болгон социали-ст лагеринин оон эске күрүнелери-биле буу-лут кады ажалдажылга шуудаар» деп буу-реддин ол солун илергейлз.

Патриоттарның чедишкыни

ХАНОП. (СЭТА). Мурнуу Вьетнамын хостаарын Улусчу чексикти күштеринн куузуотт мжууда дайыдажып турар отрядтары августун 23-тен 27-ге чедир америк эжелекчилерин болгон оларын чалаларынн шеригелерин уур чедип-кынгын ээин хой дайыдажышкынын чоруткан. Патриот-тар беш хүн дургузунда тулушкунар кылы келгеннин түнелдинде 340 ажал америк шери ажалыгарын сандан ундурган, 38 танкыларын, куактыг тыргы машиналарын ор-теткен болгон чок кылган, 3 вертолетту джур аткан.

Хостага агентилелдин мелезери барымда болдуураг, вьетнам информатия агентилелинн дындагы турарын буу-гаар алырга, мурнуу-вьетнам патриоттар Тайнин мжука ав-густ 26-дан 27-ге дүне Чалада 25 дугаар америк дивизиянын 1 дугаар бригадалынын бааза лагерин катар агакалаан. Уш мад дургузунда тулушкуну болгон соонда лагер буу-р урел-ген. 500 америк солдаттар, офицерлер сандан унген, дайныч 160 машиналар, оон иштинде 80 танк болгон куактыг тыргы машиналар урелген, орттенген. Хой санын дайныч техника, боо-чепсер, шери чемеэ балаап алынган.

КОЛОМБОДА ДЕЛЕГЕЙ КИНОНЕДЕЛАЗЫ

КОЛОМБО. (СЭТА). Цейлон найысмаалдыг хой киноа-тарларын делегей кинолар неделазы ажиттыган. Биле Совет Эвилели, АКШ, Польша, Чехословакия, Англия болгон Индия киржин турар. Совет Эвилели «Улур кым-даа куу-зевэн» болгон «Гамлет» деп киночугалаар. Польша — Польша болгон совет кинема-тографистеринн калы тирттыр-ган «Ленин Польшада» деп кинозу төлзекчилз. Ол ки-ночуркуту «Сон» солун хой чурттарынн шаналын алган кайтамчыгы кино дээр.

Патриоттарның дайыдажышкыны

КАИР. (СЭТА). Палестин «Аль-Асифа» организастынын араб партизанары согул хүн-нерде израиль эжелекчилерге уур чедишкынын ээин хой дайыдажышкынын чорут-кан.

Каир союнуарынн парти-зан дургузундагыларын буу-раалары, августун 29-та Ис-раильдин бир десисзоринге израиль солдаттар турган ба-жын мина чымылдырышкы-нынга урелген. Чымылдырыш-кынын түнелдинде 10 хире израильдер өлүрткен болгон балыглаткан деп, дындагыда оон ынай демелгезин.

Патриоттарның согуушкуну

ЛАР-эс-САЛАМ. (СЭТА). Мозамбикти хостаар Фронтун отрядтарынын бо чыллы июнь — июльда 10 хүн дургу-зунда чоруткан дайыдажышкы-нынарынн түнелдинде Кабу-Делгаду болгон Нисса мжу-лаага патриоттар 100 ажал португал хымычыларын чок

БАРИН БЕРЛИН. СЭТА-нын корреспондентиз К. Савининн дамчытканында мында дээр:

Барын-герман чагырга чер-лери өжзөрөк антикоммуни-ст болгон антисовет кампа-нияны калбарган. Барын Берлинге калчаалыг дайны-рак болгон антикоммунизм байдалын тургузарынче про-паганда бүтү аппараты — Шпрингерин паралааган, ра-дио, телевидения хөдөлөртү үндүргөн.

Шпрее хемин эриктирде күтүлдү кампанияны ош черин бургомистр Шюке баштаган сеналы баштаа. Оон шуут киржигез-биле

Чонгээчилерин калчааралы

Шенбергтин хорай чагырга-зынн бажыныгын мурунла (барын-берлин сеналыг болгон парламентинин турар чери) чонгээлиг митинг орга-низааттыган. Чагырга чер-лери ош соонда чыккал эр-тирген, анал сенаттын айтым-кынын буугаар школачыларын кийриштерген.

Шпрее хемин эриктирде неонацист чаз чимекишкы-нер кылтырган таарымагыт байдал минадыр тургустунган. Чагырга черлеринн антисо-вет үзөлдери урундур боску-деринче угалган үлелдигле-

рия ол черинн деспотилегит хой-ингити бууру шилеи. Са-наттын амгы уурулуга чор-и-иде алаачы ажал-агору-ла-газы Барын Берлинге «сох дайнынын» эп бак үлелерин эи-деринге чедирин турар деп, хой нинти демелгезин. «Дл парзейт» солун мында деп ме-делгезин: «Шюке баштаган се-наттын үлелдиглери буруну-биле бистик хорайдышкы ажалчы чонолуун эрге-ажыкта-рымын ууру, бүтү демократтар-нын болгон тыйынче, бичке-геке, депилгеме чүтүлдүг эрге-ажыктарына ууру».

Ш. Митчелдин меделели

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). Ора-качы президент Хамфрин президент сонгарадыныг кан-дидат кылдыр демократтыг партиядан депштикени Кат-тышкан Штаттарынн акы-пол-итиказынн үлеленишкы-нын өскерттирине таарыма-гыт ол партиянын канды-даа меделели сеналы кирбизин тергезилз. Чурт Хамфрин Демократик Вьетнама да-нымырак политиказын, негээр общиналарынга та-маарыгыт полицейи эгооб-лу-чурм тургузарынн, аларала ууру демисе чору-

дарынн ажалыгы сурталла-зын болгон сурталлаа болгон эртектер, үндүрүг уа-гастыгар политиказынн кал-а-лаачы дээрин биле деп, АКШ-тын Коммунист пар-тиясында президентисе кан-дидат Шарлен Митчел ме-делгезин.

АКШ-тын Коммунист пар-тиясы бодун канды-даа фрак-ция-биле соолааган турар. Де-мократтарынн слайды бодун уустанганын чиге демир терик-биле болгон полицей тагынчылар-биле ажалла-болай. Бис ол терикчин бо-лаш полицейи тагынчылар-нын оон эске талзында бис. Бистин сонгарада журнуу ча-рымында кампаниясы аж бар турар партия системанын эрге-ажыктары төлзектир-бо-нон келектерин политика-ны ууру, кылы кампа-нияларынн калчаалыг Хамфрин кандыгарадын демократтарынн депштикени болгон Ниссон биле ол ийинин аразына шыкыл алышкыны кылды чорук та-варжын болдуруун үлел-ден бистин сурталлаагы че-дип алмыр дым эргежок чу-гула деп, Митчел демелгезин. Сенат кежишкунери Маккар-тич, Макговернин, сенат кежишкуну өлүрткен Р.Кеннеди-

нин талаажыларынын ВДР-нин болбаагы үлелдиглери сонгарады болгон ажалыг да-нымын чугалажышкынын кылды арга-биле таарыштыр шийтирлээр дугайында се-налдарын буугаар Вьетнам та-лазы-биле «Тайбиза» мина бо-лурунн уурулаанын тулуз алдында демократтыг пар-тиянын слайдынын ажалла-нык. Хамфрин кандыгарадын акы чүтүдү деп санаан бо-ларынн аразында тууды бо-лаагы. Коммунист партия-нын бодун турарын баура-шугу чугалаагы, демократ-тарынн етэйбиза мина ууру-лаагы дээр чүе акы үнүн негелдизиле кырылдуу дүш-пес. Вьетнама АКШ-тын болгон оон эжелекчилеринн шерилярин үндүрери, бо-лу-нн салым-чолун ажалга уурун боду шийтирлээр э-р-теги уурула көөрү — Вьет-нама дайныны сосоады-нын чурал аразын ба ууру-ла дээр чүе айтм шибелес. Вьетнама дайныны эо-ни-тич сетки-салышкын бу-руу шаап турарына де-мо-краттыг республиканын-даа партияларын джукт бар ди-елти турары ук слайдын ба уурулаанын билин дуулап алба-нында илерг көрүлген деп, Митчел чугалаан.

Чагыс эп чугула

ДАМАСК. (СЭТА). «Импе-риализм араб нациянын хо-жу-дайга болгон сандаргай буу-рунга кезеде сонургалдыг турган. Ынчанга араб масса-ларынн чангыс эгит болуру араб революциянын тилзери-нин хожулайга чорукту, мю-чүлгөн болгон колониза-циян кичилерин уузкаарын кол меледизиле болуру — деп, башкыларын Дамаскага эр-кен 5-ж бүтү-араб конфе-ренциянын үндүргөн ууулаа-ны да чугалаан. Конференция киришкенер профессионал-тех-

никтиг өөредилген эжики-ринге, боттарынн чурттары-нын нийтели-политиктиг амы-дырлыгы башкыларынн ро-лон бедилерине база импер-иализмге ууру демисе хаяла-рышкан ээин хой айтырла-рын кугалашкан. Конференция араб нациянын национал со-рулааларын ботталдырып дээр, ону буруну-биле хоста-ары дээр, демократиянын бо-гон социализмнн тилзегин дээр боттарынн чурттары-нын уулаары-биле кады иле-кейлиг демисеяныче башкы-ларын кийгирган.

Конгода онза байдал

ПАРИЖ. (СЭТА). Конгода (Бразилия) онза байдал чар-латтыган. Республиканын кылал министрствозунун ды-ндагыда мында дээр. Дындагы «Конго революциянын үн» радио дамчыткан. Республиканын найысмаалыгы аргыла-ры хоруглут уе-шак чарлаттыган деп, радио айткан. Франс Пресс агентилелдин корреспондентинин Бразилияда да-мчылыг турарын буугаар алырга, Конгонун президентин Аль-фонс Массамба-Деба «чепсектиг хаматаларын» болгон ха-мааты камгалаагы кежишкунерин «боо-чепсер салырынче» радио дамчытыр кийгирган.

Конгонун айыл чок чорук черинин директору турган Бер-нер Матигу туурун хоругдаткан дээр моон мурунда дамчыткан дындагылардан билдиген. «Оппозиция тургузар дээр бодунун талаажыларына чөпшээр чокка чепсер та-ралып берген» деп, анал яла оонааттыган. Иштики херектер-тин министри турган М. Биндани, информация министри тур-ган А. Омбессани болгон эрге-чагырга черлеринде амылга чедир дегин чорун турар өскелери-даа тууду хоругдаар дуга-ында чөпшээрелдер бедилген.

Вьетнамын Демократтыг Республикасы. Чурук-та: Вьетнамын улус армиянын маадырыг зе-нитчилеринге джур аттырган уш мууну америк са-молеттун бууундуларын көрүп турары.

ВИА—СЭТА-нын фотозу.

АЖЫЛЧЫН КҮЖҮН ШЫН ХУВААР

жидери эргежок чугула болуп турар.

Бүш-ажылчы кураалдар—улут ажал-агында ажалдан турар кижилер болгон ажал кылып шыдаар-даа болза ни-тиянын ажалында хаара тууту-маан кижилер-дир. Бүш-ажыл кураалдарынын чөп ажыгла-арын ийи кол көрүгүзүлери бар: ниятинин бадурдугуна кыш-ажылчы чоноун хаара туртууганын хире-череэ болгон ниятинин күш-ажыл-дын бадурдукчулууну деиелди. Бистин чуртувуста нияти-нин ажалына күш-ажыл кы-лып шыдаар кижилерин кир-жалдыгынын деиелди докта-мад өзүн турар. Бажын бол-гон хуула дуулаа ажал-а-жылчы кижилерин ниятинин бадурдугуна хаара туулап турарында ол аштыгыр че-лишкыниг шийтирелетини турар.

Бистин республиканын ба-рыш талкы райондарында күш-ажыл кураалдарынн ажал ууру күжү бар болуп ту-рар. Ол райондарын күш-ажыл кылып шыдаар чоноун

байдалын өөренип көрүт, ону шын ажалдаары, ону колхоз, совхозтарын болгон туузу, үлестүр объектилеринин хер-гелерин буугаар хуваап, таа-рыштырары — күш-ажыл ку-раалдарын ажалдаар ажал-а-жылчы Тыва АССР-нин Министр-лер Чөүлелинин Аргентинин болгон республиканын Кур-панынын согулазы болуп турар.

Бү чылын республиканын туулаарына ажалчыларын организастап, чыр ажал эгел-дэн. Республиканын Мини-стрлер Чөүлелинин күш-ажыл кураалдарын ажал-а-жылчы чоннар депутаттары-нын районнар Советтеринн кууескынын-биле кады рес-публика туулаарына 346 ки-жизин, оон иштинде «Тыва ту-дугу» трезинче 331 кижизин че-руткан. Ажалчы күжүн хой нурууш Барын-Хемчик, Чон-Хемчик, Улут-Хем, Ову-райондарын чыгган болгон оларын хой көдээ ажалдар.

Туулаарда келген ажал-

тар улут куузел-соруу-биле ажалдан туралар. «Тыва ту-дугу» эргелди чаз келген аны-ктардан тускый бригаданы тургускан. Ору хоочун тулу-ж Салчак Чайыл уурун турар. Бригада үзүктел чок ажалдан турар. күш-ажылдын сагыла-чурмуун урээр чорук-туринда чок болгон кежиун буруу-ле бир айла ортума-биле 140 рубльди ажалдан ап турар.

48 дугаар туузу эргелелинде райондарын чып келген уруулардан шеврекчилер бригадаларын организастаан. Олар бааза-ла эре-кежээ ажал-дан туралар. Кыска хуусаа-нын иштинде ол кыстар ше-верлекчинин мергелин ший-гезип алган, ам оларын ки-жиз буруу II разрядты дужаап ажалдан туралар. Илгич хе-варилг бригадаларын эске-даа туулаады. организасталарда тургусулаан.

Оон-биле кады ажалчынар чып, организастар ажал-

уулу четпестер барын айтыр черек. Бай-Тайга, Эрлин, Тес-Хем район Советтеринн куу-ескыны республика туула-рыныче ажалчынар чорудар та-лазы-биле Тыва АССР-нин Ми-нистрлер Чөүлелинин даала-зын кууесетин, организастыг чыш буугаар туулаарже чо-руур дээр ажалчыларга ха-маарыштыр көрүнгөн чинге-лелерин, оон ажал-уулазын чога тамыштыр ажалды кошкык чоруткан.

Организастыг чыш буу-гаар туулаарга келген ажал-чыларын ажалга доктаам эвес чорут хой. Оон кол-ла чылдагыны амырал ханчы-рыга таалазы-биле негелелер-ин болу-чотуру-биле хан-чыларын турар. Бажан Кы-зылга болгон Хову-Аксинга ажалдаар кижилерин чып эгелей бергенде туузу орга-низасталарына оларын чур-таар бажыныры чок турган. Чаа келгенерин Чехов кууду-чуулаа нинти чуртталга ба-жынынга тырш чыттырып каан. Оон соонда Ленин кууду-

чуулаа чаа туутууну турар № 7 бажыныч кежирген. А Хо-ву-Аксинга ажалчылар кээп эгелелде, чаа-ла нинти чур-тталга бажынынын септелгенин эгелз.

Туузу организасталарынн уурутукуларын нинти чурттал-га бажынырында кижилер-биле политика-кежизин д а г е ажалдарын чогуру деиелге чорутпай турарында мыда хилгир, арагалар чоруктар ке-вудуан. Радио ажалдааган ту-рар. Ниятинин корум-чурмуун сагыр таалазы-биле лекция, белекелерин, хураалдарын чо-рутпай турар.

Ажалга мураачы аргалар-ын иштерин чорук четпес. Чижээ, № 48 туузу эрге-лелинде эш Попованын ууру-ту турар шеврекчилер бри-гадазынын кежишкунерин че-мент болгон эске-даа туузу ма-териалдарын джукеринде эгелз. бүтү ажалдарын хол-биле кылды турар. Анаа ме-ханизмдерин чүге ажалдаады? Инда малгаж ховдукчуу бе-зин чок, Олар малгажы хол-

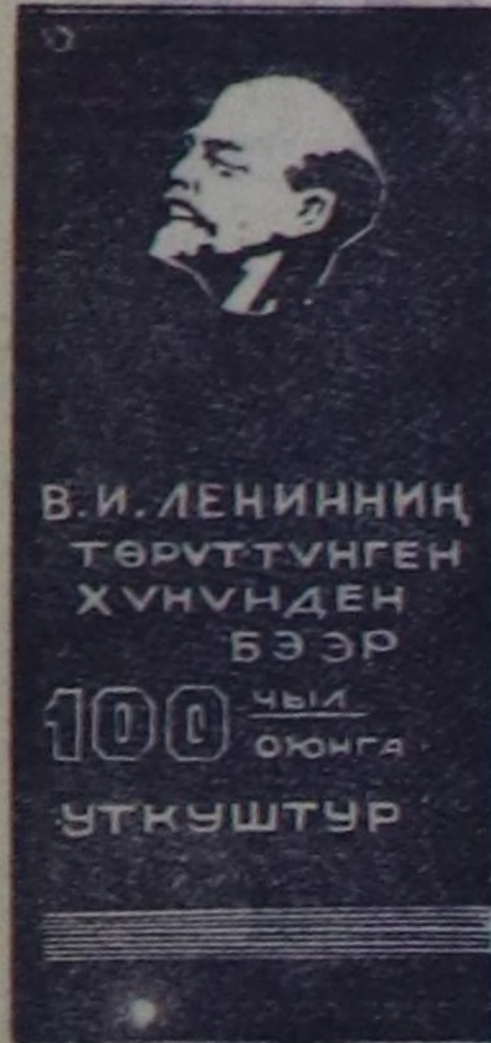
чоруду, оларын хергелел, ча-гытларынга дайыдажып болуру эргежок чугула болгай. Кызыл-дан Енисейская куудуулаа № 2 бажыны туузу турар ажалчылар № 48 туузу эрге-лелинн наалынын эш Но-воний болгон мастер Черти-ков оларын ук объектиге ча-гыс-даа катал белекенин чу-галажы туралар.

Күш-ажыл кураалдарын ажалдаарын эжикирин туу-лаа, наалдарын ажалдан үнүп, кирер чорун ажалдаар апар. Ону чедип алырга бадурдуге күш-ажылдын организаста-нында бар четпестерин чал-ла-дыр, ажалчыларын ажал-а-жыл чуртталгазын кичи-гейин уулаурун, чаа бөдөн кижилерге эш-хуууну байла-зын тургузуу, оларын күш-ажылдын күндүзү көр кыл-дыр кижилерин чугула.

Күш-ажыл кураалдарын таарыштыр тургузуу, ажал-а-жыл ажалдаары — ажал-а-жыл, олар, партия болгон профес-сил органнынын чугула со-рулаагы.

М. ДАЖИ-НОРБУ. Тыва АССР-нин Министрлер Чөүлелинин күш-ажыл кураалдарын ажалдаар таалазы-биле эргелелинн улут экономиз.

МАҢАА ВЛАДИМИР ИЛЫЧ ЧУРТТАП ЧОРААН

В. И. ЛЕНИНИН
ТӨРҮТҮНГӨН
ХҮНҮНДӨН
БЭЭР
100 ЧЫМ
ОЮНГА
ЧУКУШТУР

Куйбышевтен ыңай чедон беш километр дуртут, асфальттыг орунтуу эртеге. Алакевкка суурунуу барааны кестуу келири. Анда 1889—1893 чылдарын чыгы айланында азы, угба-дунмалары-биле кай Владимир Ильич Ленин чурттап турган, ол суур ыңчангаш сурагмаан.

Бизин Алакевккадан чүгө оон ады, чыгыс-ла бажың — Ульяновтарын чурттаган бажыны артан. Ол бажың ам музей болган.

Алакевкканын эртен, амгы, келир үеин чугаалары болза мындыг.

Сезен чылдар муркунда

Эртең кыжын суурнуу ан улуг азымгы чурттагымы Екатерина Есенина чок аларган. Ол 106 харлында. Ленинн бажың-музейин амылдаткымы, бодуну урууларын уруу Анна Филипповнага улуг башчынында дуга-бында сактышкынарны берип кааш мачаан.

«Владимир Ильич кончут-да анык, топтут оод турган. Бажың-даа номун салбас. Дуне, хүндүс, келжэ-даа оон ча-

рыбас. Эздек, чугаалары ба-ла жакон...»

Анык Ленинн Алакевккага кылдыр-ла азымы ам бистин бот-өөредилге даярмасы өөрдилге турган. «Бистин Алакевккага чурттап эрттирген беш чыгыштын бүтү тургузунда Владимир Ильичинин өсөр-дүлүктө турар, номнарлыг би-чиги столунга барбайн, иези алган орукчугагында үш-дөрт хүн хире кылашканын барганын чугаалар даярмасы-даа, сактышкына кирбес-тир» — деп, оон дугама Дмитрий Ильич оон солгаарында сактап бижээн.

Ульяновтарын Алакевккага барып чурттаарын күзүн кижин — Ленинн азымы Мария Александровна.

Ханын эрте-тагырга чер-лери Владимир Ильичинин катал тыпсын бөрүлген, оон азымгыга барып өөрөтөрүн болтап оон ады барып эм-дирин чыгышкыраарында билин байлаша. оон Самара губерниязында чакыт хайгааралга турарын чөпшөрөөн.

Анык революцион амыл-дүлүктө чурттап, ырак кедө черге чурттап каарга, оон үзөл-бодаты өскөрү бээр деп, полиция дүжүктөрүн кор-даан. Ытала-даа Ленинн бодунуу болуп алган планна-ры бар. 1887 чылдын декабры-да Казань кара-бажынын хоруталгында турда, кара-бажында хосталып үгөш чүм кылдыр болдугун сен деп, эрте-рин айтырга, революцион де-мисидин чолу болтап чыгыс-ла долдуг меп деп, Ленин ха-рымылаан. Владимир Ильич бо-дунуу шилип алган чолулаан чашыр башпаан деп чүе оон Самара губерниязында чурттап турган чылдарында калуген.

«...Ол чылдар... Владимир Ильичинин амылдаткымы ан чү-гула чылдар болган: оон рево-люцион мөзүдү бодуру ол үеде тукумунга чедир хөмөрдө-түлүп тургустуган» — деп, оон угбаны Анна Ильичинна бижээн.

Шалган кедө черге, Алакевккага тура, Ильич үнкерсе-

тет дооларын шыгалдаан дашкаартан дугаарында, белет-кенип турган. Оун оон соонда бодун чартык чыг эркенде Ленин чайынчанчак түнөөлөр-лөг дугааган.

Келир үеде юрист бодуру Ленинн Алакевккага өө-ринип турган эртеми чүгө юри-пруденция болган эрте дугайы эвес. «В. И. Ленин Самарага (1889—1893 чылдарда)» деп документалдыг төгү өчөргини автору В. Чуев мынчалдыр бижээн: «Самара губерния-зында чурттап турган, Влади-мир Ильич хей чүгүлөрүн, ха-мыктын мурунунда чурттуу он хей кижилг социал кезин — тараачын чонун амылралын өөренип көргөш билип алган. Бөдөнүн амылралын Россия-да ол дөт эки бишр кижин-даа кайда бээр».

Чүе материалдарын ыла-зылап өөренип көргөн, амы-дыралдыг бодунуу оон көрүп-билип алган чүгүлөрү анда ба-ла дуга болган.

Ычан Алакевкка калдыг турганмы? Үжөн дөрт тара-ачын өрөгөдөр 65-ле десатина чер-лөг. Ол черин помещик-теринин бирээ-ле муң болган оон-даа хей десатина черлөг. Дөрт тараачын өрөгөдөн чери мырылай чок. Сес өрөгөдөн айт-хөтү чок. Алакевкканын бактап турган бүтү Богданов волостинин байлаан база кы-дыг.

Россиянын тараачын чөвү-лүн адым болган кедө бур-жуазия болган шыгалдыг бо-лук кылдыр хувааттыгында кы-дыгмыда Владимир Ильичинин кылган түнөөлөрүн байла-таар чижектерин бирээ-ли ол.

Ильич Казаньга-ла «Бап-талдыг ханы өөренип эгелеш-көн, оун Алакевккага баа өөрени-шкан турган. Анда «Комму-нист партиянын манифестин» орус дыла огулдурун.

Бышкы айларда Владимир Ильич Самарга чурттап тур-ган. Оун ам Куйбышев хоорай-дээр. Ычан народиктер чан-гыс ай бүдүштүгү ошона бар-деп, политика таланы-биле бу-зүрүп турган. Орус келезде

мындыг өшкүз чок деп чүеми бугаардып көргүсөк, Влади-мир Ильич народиктерге удуу баштайгы түдүктүнүу адыа кылган. Самаранын марксист-ри Ленинн идеяларын сал-дары-биле народиктерден 1892 чылда чарылган. «Ол үеин Владимир Ильич боду-нун социал-демократтыг шим-чөшкүгө киржигелсини эгел-ли деп санап чораан» — деп, Чуев бодуну өчөргинде бижээн.

Владимир Ильичинин общи-на, «Коммунист партиянын манифестинин» дугайында. Маркстың «Философия хооу-ралы» деп ачылынын дуга-йында, «Социал-демократтар биле народиктерин аразында маргылда дугайында» шинчү-лө-тайбылбыр ачыларын база Постниковта «Мурнуу-орус тараачын амыл-агы» деп но-мунуу дугайында чүдүн бижэ-ни ол үеде хамзаары.

Лениннн өрээли...

Алакевккага туристер биле экскурсиячылар келири черле соксаас. Ленинн музей-ба-жынында беш чүк болган оон-даа хей көрүктүлөр келген ту-рар хүннөр хаа эвес. Ильичи-нин бодунуу хоотган-биле шы-каан дөмөр орунтуп, этажера-лыг, бир столдуг өрөөлүнн аажок бодунуу бүтүдө со-нуурганчыл. Оон дыштарын че-ри ол. Сесерикте, хөдөгелг лигалар аразында черге каап каан буттарлыг стол, сандык, турник бар. Оон хүндүс ахма-дээр чери ол, а келжэ-бу өг-бүлө-биле кады керосиник лампа чырылып алган, веран-даа ном номчуп олтурксаар.

Музей-бажынын бир өрөө-линде Ильичинин амылралын биле Самара-Алакевкка үеинге хамзаарышкан экспонаттары чыгы көргүсөк, мында ол үе-деги Алакевкканын саяак кы-шалары болган чер-бажынын күрүш чуртарыны дөпкөп каан. Ычан бүтү суурнуу би-жик билер чыгыс-даа кижилг чок. Революция мурунда ала-кевкканын улуг-хуузу — аш-чут, азыг-аржыктарга та-

варжыр чораан чораан. Амгы Алакевкка — Куйбы-шев областын он улуг ажи-агыйларынын бирээли «Ленин-ский» совхозун төвү. Оон кат-чис өстүрөр шөлдери биле сесериктери талыттыр кал-барган. Совхозун чер шөлү — 2200 гектар. Машиналар нары-гы он чеди тракторлуг, он үш автомобиль, хөртүн болбаа-рылар, тараа культураларын тарып, чымыс культураларын ажаар хей чак машиналарылг. Фермазы 520 баш ийек малдыг.

Алакевкканын амылра-лынга совет чылдар тургузу-да улуг чарыкталар болган. Лавиловтарын өг-бүлөзи мын-дыг. Оон «өгбөзи» — Николай Давылов хаан үеинде поме-щиктер биле кулактарга ба-зыларгыш түрөп чоразына-рың бирээли. Совет үеде оон адым оолдары биле кыстары-нын шунтуу кижилер болган. Александр кылдыр амыл-жи-нин айы-биле — механиктер. Иваны — совхозун амыл-агы эргелекчи. Аназы — түдү-жү. Екатеринамы — малчын. Федор ижеер-механик кыл-дыр өөренип алган. Алексей Москва университетин дооскан. Уругларынын оглу Вениамин база хөдөи эртем чедип алган, совхозун кол ижеерин бол-ган.

Алакевкканын чонунуу ары-зында бижик билбес чыгыс-даа кижик чок. Суурнуу школа-зында ийн чак амыг уругтар өөренип турар. Оларын өөрд-дип турар башкылар он үш. Суур библиотеканын чөвөм ийн номнарлыг. Солунар, журнал-дар чыгылып ал турар тара-ачын өг-бүлөлөр чүк чөвөм. Тара-ачынар хууза ажилдар беш автомашиналарылг бол-ган мотоциклдерилг, ийн чөк радиоприемниктерилг, телеви-зорларылг. Суур клубтүг, ме-дицина пункттуу ажилыган, кедө херекселер коопера-циянын магазин хайгыш-кынын салдып алган.

Келир үеин аян-шинчизи

Ленинн бажың-музейнде баштай Ульяновтарын ады-

биле шуут колбас чок кылдыр салдылар бир көргүзүт чү-тү бар. Ол хире-ле ову со-нуургавайн баар кижин хөөр. Час Алакевкканын маскы ол. Оун суур чарыгынын чиги-не плазын бугаар кылган.

Түдүт-аланнашкын компи-ляцияны чурттап даярмасын тураскалдыг, чурттап, бугаарга черлери кылдыр үш кижикей хуваарыга үнөз-лөй тургустунган. Ленинн музей-бажынын баарында шөлө Ульяновтарын өг-бүлө-зинин тураскалы болур скульптура композицияны тургузары төлөрлөттинген. Чыгайжыдыр туттуган хей болган чыгыс кат бажы-ларын, аал дашында учас-токтарылг чурттап даяр-масын дөпкөп, хей курсаан-гыларылг адыа түдүштүрар. Анда чак ортумаа школа, клуб, садыг төвү, эмнеге чери, ав-томаттыг телефон станцияы туттунар. Түдүт миллион рубльды ундутуп берген.

Чурттап даярмасын ийек ырак бугаарга маанында кал амылдын чак оран-сая-лары, кашпалар салаалар чер, чымыс болбаарыдыр улуг завод турар. Телевизорлар совхоз бугаарга жанын жоно-мика таланы-биле перспектив-аларын барымдалыг. «Ленин-ский» совхозтун ажилдары, черлеринин хөдөо чоккы чылдарда 3, 7 муң гектар кылдыр, чымыс өстүрөр бол-ган сесериктер шөлдери — муң гектар чедир калбарар. Саар ижееринин салы үш чартык катал кануулар.

Алакевкканын чарыгынын түдүт эгелей берген. Эйн чы-лын он адым квартиралыг элээн хей чурттап бажына-рын туттаа. Ам садыг төвүн, уруглар асылың-садыг, бир шөлөны түдүт, суг дашында-газынын шүтүмүн тургусту-турар.

Ленинн Алакевкка келир үеде чиге көсөмөк. Алакев-кага чаагай келир үелг.

Анатолій ПРАЗДНИКОВ,
ПМА-ның корреспондентин.

Ш. Седен-оолдун «Ужурмалышкын» деп фототүдү.

УДЕЛГЕ

ТУРАН. (Телефон-биле). Бин-Хем районун төвү Туран хоорайнын № 1, 2 уруглар салтары школа назыны чедө бер-ген 40 анык уругтук бирги классче узам. № 1 суг эргелекчи-ли А. Икинн шөлөне уруглар үдөгелсинин үеинде уруг-лар садын байкалп шинчилиг дөпкөп, ада-иелерин болган аалчыларын чыгып күлөп алган.

Удэтиргендер тарзан садында артин бичин чаштарга со-лун программалыг концертти көргүсөк.

Магазин ажилын экижидер

Улуг-Хем районун «УТКА 25 чымы» совхозуна ажилчын кооперациянын. Арыскалда № 6 магазинде совет санды-нын бекж культуралын сая-вайн турар. Ук магазинде эргелекчи В. Понегуров, оон кадайы А. Понегурова салгы-жы мөзүлүм чок чорукту чон мурунуга чыгыс удаа эес көргүзүп келгенер. Салып алыкчыларын бак сөлдөр, оон кедересе үндүр адыр тавары-галар хей удаа болган.

Магазинде чонунуу түгүл херекселерин барыларын хо-вар кээп турар. Келжэ ажи-агыга чүтүл херектат ады-дерин, дөмөр айдыр, калдыр, дөжү, дымбаа база спорт ба-

раанын шуут чок. Бо дуга-йында адырларын, эселем хей удаа тургузуп келсе-даа, байдал экижизен.

Суурда магазинн ажилы бо хире салдыгай байдалды турда, ажилчын кооперация-нын баштаар чери (ларгазы М. Лобачев) калдыг-даа хөм-чөк абаан. Чонунуу салды хан-дырмалыг экижидер таланы-биле дөпкөп хөмчөгел адыр рабкооп баштаар черинде кет-тегинип турар.

Х. ДОНГАК,
А. САТ.

Редактор Н. К. КУДАНИ.

Маадырлыг чорукче кыйгырып турган

Лев-Толстовск депозитун машинистери А. И. Коротеев, С. В. Вульф, Н. Ф. Абрамов болган Г. С. Иванов олар кайы-зы-даа миллион болган оон өрү километрин чөвүп каапкан-нар. Төзөн суурунда оларын черле бүтү кижилер билер боор. Моон ужурунда оларын пенсияме удеп турда хей кижилер анда чедө берген.

Ыңчангаш ол хуралга кылдыр истекчилер күш-ажылдыг ол хөчөүн кижилеринин намырында салун фактылар чугаа-лааннар. Чүл дөзгө, элээди намылг чораш, бо өңкүнтөр бирги азыг шеригте нады хөгжүмчүлөр болуп чораш чүе иргин.

Ол мындыг болган. 1918 чылда ында станцияга ажилчын коммунист Г. П. Плехин элээди намылг оолдардан урер хөг-жүм командазы организастан. Элээн болгонда оолдар чүү боор, хөгжүм-биле нады «буржуайлар согар» дөзш чоруу-тарын шиттирилээн. Саша Коротеевти удурутчугуу кылдыр соңуп алганнар. Боттарынын хөгжүм хөрсөлдөрүн алгылап алган, оолдар дөзгө кылдыр азыг шеригчилерин дилеп чо-рупканнар, ол шериглер дугайында ыңчангаш улуг кижилер бозулуп тоолда дөг чүдүлгөн чугаалап чоруп турган болгай.

Анык хөгжүмчүлөргө чүе таармы берген. Воронен чо-гуунга азыг шеригин бир кезээде олар таварымы берген, оларны чөмгөргөлдөш, удуруткул каан. А дүне болаашкын-нар болу берген. Оолдар ону дыңнап кааш, муркунда-ла бот-тарынын өөренип алганы адыга-биле дайынчы дүвүзээзинин хөгжүмү-биле ойнакканнар. Оларнын отуруп хөдөлдөрүнн кызыл азыг шеригчилери оларга халдаан ам дээрбечилерин чылаа шаап каан. Оон-биле бичик хөгжүмчүлөрүн хейнүү салым-чолу шиттирлеттине берген. Командылап чери олар-ны мөдөз бээр хөгжүмчүлөр кылдыр кикиргилеп алган.

Оон соонда ук хөгжүмчүлөр дайынчы похоттарга хей удаа

Ю. Косарьковтун «Өңкүнтөр» деп фототүдү.

ойнап, чорашкан черлерге дайынчыларын хөгжүм-биле сер-гедип чорашкан. Бир-ле натап, ол шериг нөззөнгө С. М. Бу-дөнний чедө берген. Дөмгө оолдарын дугайында дыңнап кааш, оларын ол бодуче чалап ал, бараан болуушкуну дөзш четтиргенин илгерилээн, ыңчангаш-даа шөлөзарме ээл ча-на берчир деп оларга сумалээн.

Бо таварылга шагда болган чүе — деп, А. И. Коротеев чугаалап турар. — Бисти ыңчангаш хуулап ап турган азыг шериг нөззөнгө дугайында, шагдамын бистин чалыч чора-зан үеизини романтикалы-даа биске кезээде утундуулаан.

В. И. Ленинн амылралын өөренип деп кыйгырып тур-ганы комсомолдун үшкү съездинин соонда дөмгө өңкү-нү машинистин курузун дооскаш, оон соонда барык дөртөн чык иштине поведилер башкарып келгенер. Орденнер, медалдар, Хундул бижиктер — оларнын күш-ажылчы маадырлыг чөвүмүн хөрсөчилери ол-дур. Ол хөчөүн маши-нистер боттарынын байлап дурмулгазын аныктарга ку-зелди-биле дашыдып туралар.

Хөгжүм дугайында база олар утпаан. А. И. Коротеев тус-черини дөмөр-орун илуунда урер хөгжүм өрестрини ам-даа удурутуп турар. Оон-биле нады оң чарыбас үш зитери база оюнга кирипип турар. Ыңчангаш сценалар оларнын баш-тайгы мазымы: «Бис» — кызыл азыг шериглер бис» деп өй бо-ла дыңналып келир.

М. ГОЛАЧЕВ.
(СЭТА-нын корр.)

Липецк хоорай.

МАРИЯ БАРЫС-ХӨӨ БОЛГАШ ӨСКЕЛЕР-ДАА

(ФЕЛЬЕТОН ОРНУНГА)

Салдыгы өг-бүлө бисте хүн-дүткелдиг. Ыччалда-даа өг-бү-ленин ийн келжүлүнүу бирээ-зи материалдыг харыскалы-дыг ажилда, а бирөөн аныа «дузалакчы», оон ажилында чарчалажып туруп бээр чү-ве болза — ат болганы-ла. Ол кайын мындыг боор дээр чада-вас сидер. А мынды өг-бүлө бар ийин. Кынарлар ол кө-рүптөдөнөр.

Самагалдайжыларын «лаш-садыг» деп адап алганы аш-чөм магалынине каш ай бу-рунгаар чак салдыгы кирген. Тангыш-көрүштөрү-даа эвээш эвес кижик болган. «Мааша-даа шыдаар, ам-на амыралдыс» — деп, салдыг алычтарлар ону таныыр кижилер баш бурун-гаар өөрүп турган. Баштайгы үеде ол характеристика шы-зыг көзүлгөн-даа. Чоорту сал-дыжынынын «чөл» көстү бергеш, доочуларче шилчөөн бодуру эвөспө.

Танывас кижик болза, мага-зинин техниктиг ажилчына-ры деп бодугы дег ийн кижик бо-ла үнүп, кирип, ынар-мы-наар чүе дажаан, чайжок-ла турар. Олар — өг-бүленин эр-ээн биле уруу. Магалыннн складче, оон дашкаар үнөр ажилтер үзүк соксаал чок ка-бадангы-ла туруп бээр. Ма-галынне арага киргенде мынды хөдөөшкүлөр улам киткээр. Салдыгы база-ла складчыче киргеш, чиде бээр. Эзгелде

улус мавап-ла турар. Ужуру чүдө?

Мээд магалыннн ынаар чүү мынды эргелг, чүү мынды контролөр сен! Ундур шыва-даптар мен — дөп, кылдыгы кышкы соонда, кыскажак дур-сынын, ыңчала-даа тырын кижинин чүдүрүу баартака бажын иштин чангылаптыр, дөклинн өгөш кылдыр кээп дүшкөн...

Улуг «дузалакчы» Сергей Барыс-Хөө август 11-нин эр-теинде кадайынын ажилдан турары магалыннин складын-га аразында «суг өтпөс» ылак өңүтү эмнегелерин амыл-агы эргелекчи Кумаак Оюн-биле улуг-хүнүн баштайгы дашка-ларын чоогалактыган өргөн. Мурнуку хүнде салым алыч-тардан чажырылган 7 хаар-жак арага бугурадыг черде. Оун өөрөгөн чан-биле артык ажилтер салдыдып болур. Районун дугалары база-ла багай эвес өңүктөр. Улуг дарга Кыргыс Аймыр-Санаа бо-ду бези артышкан кээр чы-гылгы болгай. Богу эвээ-даа болза, бир-ле «элчиги» би-жиктиг кыксыптар.

— ...Адыр, кымыл ол? ...А, дараан, дунугу-ле кадай шы-кажыл. Хей-инити контро-лөр мен деп алган, кураалы-р артырып каан арганын би-лип каапкан, дараан сат деп

дүүн Маашага келжээден бол-басы. Чо-оң, мону дыңнап кылдыр чалчиктырбажы хө-жөк!

Контролөр Мария Илюков-на Клеванны улуг чүдүрүк корутпаан. Оон негеден чөптүг.

— Шымылгай кай? — деп салдыгы көскөпгөн. Бээрге, помчал, баартак кырыне шывадалкан. — Көрүп боор сен, калдыг-даа арага чок. Дегер саалыкан болу.

Ычан магалын чаа-ла ажи-тыган турган. Ыччалда-даа хааржактар тымылаан. Мага-зинин эвээде берген ол аш, уламы берген хөрсөкөн кижини, Ала-туртуну. Улуг дайы-нынн ажилчыларын, аска элтепкеш, саямын бижитин-нес сөстөр-биле бак сөлдө тур-да, көрүп турган чөвөм ажи-кып пат-ла кайган. Мааша немей С. Барыс-Хөө комму-на амыл-агы комбинатынын на-чалынн деп дөмөгөн кажа, алышкынны мырылай дөкнөр.

Чангыс мынды хөвар ула-рыда болган чүе болза, ады-сипчиг чүе чок-даа ы-наан. Ыччалда-даа бараанын чажырып, бугу төрөдөргө, тамыштарында садар чорук Са-магалдайыннн эске магалын-нин оюн эртинип турар.

— Богуң сидерге чаа ба-рааннар кирген болду. «Бо-

лонь» плаштар артка ирси бе? — деп, дашыкан хө-виргип кирип келген кижин салдыгы Надежда Шугалайын айттыр.

— Саткылапкан-ла болгай-бис — деп, харым дыңнады.

— А бир эвөс эки дилер болза?

— Чок ийин харын — дөш, сымарыны араак немеп, — бистин завортуусу Док Саттын айтмышкыны-биле бежен ду-гаарыл бир плаш артырып кадыныс. Оун берип шыда-вас мен. Адым салтып шыда-вайн-дыр мен, ыңчала-даа дарага шиге дээр чөрдү.

Даргалар, тамыштар, төрө-дөр... А бир эвөс салдыг алы-чы дарага-даа эвөс, салдыгы-ларын төрөли, таныжы-даа эвөс болза канчазарыл?

Бир магалыннн даштыла бижиме бар: «Салым алы-чылар! Салдыктарга ээдек болунар!» А салдыктар! О, ол-даа ажырас. Олар, оон эр-кеш, оларнын чок кижилери, салдыг алычтарга каржыла-нын, үндүр сымарын, тура-лаанда чөгүр шыгында ажи-лы, туралы чокта одалап, чангыс сас-биле чугаалаарга, совет салдыгын дүрүмнүн хажымын туруп болур шы-кажы?

Чон хомудаас кылдыр са-дыг ажилын организастаны — кара-чадыс шык харым ол-дур.

А. ХУРЕН-ООЛ.

Редакцияның адреси:

Кызыл, Шетинкин — Кравченко кудумчуу, бажың № 3, ТЕЛЕФОННАР: Редакторун 24-63, редакторун ораакчыларынын 35-24, харыска-галыг секретарынын 23-35, партияжы амылрал кидилинин 23-54, агитация болган пропаганда кидилинин 37-13, кедө ажи-агы киди-линин 22-64, чагаа, база совет тургузуп кидилистерин 21-27, информация кидилинин 20—60, бухгалтериянын 31-75, корректорлар-нын 27-41. Солун келбей барганда 32-75 телефонче долгаар.

Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинн чыгында паралаа эргелелинн типография: (Кызыл, Шетинкин Кравченко кудумчуу, 1).

Солун неделяда алдык катап үнөр

ТС—01016.